

DE BESTE ZORG VOOR MENSEN DIE NIET BETER WORDEN

Ouderenzorg in verpleeghuizen - het raakt ons allemaal. Iedereen kent wel iemand die in een verpleeghuis woont, dichtbij of wat verder weg. We horen en lezen erover in de media en met 240.000 werknemers is het een sector van belang. Tegelijkertijd hebben veel mensen een vertekend beeld van de sector. Een achterhaald beeld. In de afgelopen 20 jaar is er veel veranderd, blijvend veranderd.

Van bejaardenhuis naar verpleeghuiszorg

Vaak hebben mensen bij ouderenzorg nog het beeld van klaverjassende 65-plussers, die gezellig een borreltje drinken na de gezamenlijke maaltijd. Dat strookt al jaren niet meer met de werkelijkheid. Bejaardenhuisen zoals we die eind vorige eeuw kenden, bestaan niet meer. De 70-plussers die vroeger naar een bejaardentehuis gingen, doen nu in de verpleeghuizen vaak het vrijwilligerswerk. De verpleeghuizen van nu zijn precies dat wat de naam aangeeft: huizen waarin verpleging op de eerste plaats staat. Omdat de bewoners niet zonder kunnen.

De vergrijzing van Nederland zet gestaag door. Niet alleen groeit het percentage ouderen procentueel, ook de levensverwachting neemt toe. Anno nu telt Nederland 3 miljoen 65-plussers waarvan ruim 700.000 mensen 80 jaar of ouder zijn¹. Het merendeel van deze groep ouderen woont thuis en geeft zelf invulling aan het leven. Die zelfstandigheid voor ouderen is iets wat we in Nederland voorstaan en stimuleren, met de woon- en zorgvormen die daarbij passen. De ouderen die in een verpleeghuis wonen, doen dat omdat thuis wonen geen optie is. Ze zijn niet meer in staat voor zichzelf te zorgen, zelfs niet met de ondersteuning van thuis- en/of mantelzorg. Vanwege lichamelijke of psychische klachten of een combinatie van beide. Dementie, incontinentie, Parkinson, depressie, hartklachten, verlies van het gehoor en gezichtsvermogen, de zorgvraag van deze ouderen is complex en vereist professionele aandacht. Wie nu in een verpleeghuis komt, is ernstig ziek met nog enkele jaren, maanden en soms slechts weken te leven. De gemiddelde bewoner is uiterst kwetsbaar, vaak incontinent, kan zich niet zelf wassen en aankleden, heeft bij alles hulp, en nabijheid van zorg nodig.

De ouderenzorg in Nederland heeft die omslag van bejaardenhuis naar verpleeghuiszorg gemaakt in de afgelopen jaren, soms met vallen en opstaan, en vooral 'on the job'.

Meer doen met minder

Voor de zorgsector kenmerken de afgelopen jaren zich niet alleen door de ontwikkeling naar complexere zorg maar ook door bezuinigingen. Twee krachten die zich slecht laten verenigen en die nog niet ten einde zijn. In de komende 15 jaar zal het aantal 80-plussers verdubbelen tot 1,4 miljoen ouderen. De behoefte aan goed geschoold en voldoende zorgpersoneel groeit dus ook. Groeit nog verder eigenlijk: de werkdruk voor de huidige 240.000 zorgprofessionals is al onrustbarend hoog. Het inventief omgaan met tijd versus zorg krijgt dan ook de volle aandacht in de sector. Daarbij kijken we naar alle mogelijke manieren: technologische ontwikkelingen, creatieve ideeën, en vermindering van de regeldruk – waarbij er meer plek is voor vertrouwen in de kennis en persoonlijke intenties van zorgmedewerkers in plaats van administratieve plichtplegingen.

Met hart en hoofd aan het werk

De 240.000 professionals die nu in de verpleeghuiszorg werken, doen dat welbewust. Ze kiezen voor een beroep dat zowel emotioneel als fysiek zwaar is. Voor veel verantwoordelijkheid tegen een matig loon. Voor wat het beste voor hun cliënt is, ook als hij soms zelf amper weet heeft van wat hij doet. Kiezen tussen twee kwaden soms, op gevoel, ervaring, in overleg. Kiezen tussen kwaliteit van leven en veiligheid, tussen de regels of je hart en je hoofd volgen. Elke dag weer, de hele dag door. En elke dag kiezen 240.000 zorgprofessionals om die moeilijke beslissingen te gaan maken. Simpelweg door naar hun werk te gaan. Simpelweg omdat ze weten dat zij het verschil maken. Soms klein, soms groot, vaak onzichtbaar voor wie niet weet waar te kijken.

Waar rekenen we onszelf op af

Dat de inzet van al die betrokken professionals wel degelijk een verschil maakt, krijgen we gelukkig ook bevestigd. Van de bewoners zelf - als die daar toe in staat zijn – en van hun familieleden en vrienden. Oftewel van mensen die de zorg in de praktijk meemaken. De eerder geschetste misvatting die er leeft over de verpleeghuiszorg drukt zich misschien wel het beste uit in harde onderzoekscijfers²: Nederlanders zonder directe ervaring met de verpleeghuiszorg beoordelen deze met een 5,8 terwijl Nederlanders die de zorg en inzet wel van dichtbij ervaren een 6,8 geven. En de recente actie #ikwaardeerje waarin de sector mensen oproept hun waardering voor de zorgprofessionals van hun moeder, vader, oma, tante of vriend uit te spreken, krijgt brede steun. Daarnaast spreekt de Inspectie voor de Gezondheidszorg zich regelmatig lovend uit over de zorgprofessionals. Net als de verbeterpunten die ze ook signaleren, nemen wij als sector deze positieve wenken zeer ter harte. Eenzelfde opbouwend kritische houding stimuleren we onderling. Door inzichten, dilemma's, zorgen en ideeën te delen, werken we aan onszelf. Aan een prettiger werkklimaat, een reëlere werkdruk, en bovenal aan een zo goed mogelijke kwaliteit van leven voor de kwetsbare bewoners.

Een dichtbij toekomst

Rond 2025 is 1 op de 10 Nederlanders een 80-plusser, waarvan naar verwachting 1 op de 7 in een verpleeghuis eindigt. Het is onze zorg om dat geen doemscenario te laten zijn maar een vanzelfsprekend, kwalitatief onderdeel van het totale Nederlandse zorgsysteem. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij ons allemaal. Vanuit een eerlijk beeld over wat de verpleeghuiszorg werkelijk inhoudt, wat we er voor over hebben en van verwachten. Zoals eerder gezegd: dit raakt ons allemaal, nu en in de toekomst.

Vandaag werken 240.000 professionals met hart en ziel aan de basis voor die toekomst, samen met duizenden vrijwilligers en mantelzorgers. Dat doen ze morgen weer. En overmorgen. Met steeds meer kennis en als het aan ons ligt, met steeds meer steun, mogelijkheden en waardering.

1. Bron: CBS Bevolkingsstatistiek, 21 maart 2013

2. Onderzoek Motivaction juni 2016: Verpleeghuiszorg in Nederland; Belevingsonderzoek onder Nederlands publiek, professionals en bestuurders i.o.v. Ministerie van VWS